

"EDINOST"
 Vlaha po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrtakih in sobotah**. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerne pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanie stane: za jeden mesec f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri meseca . . . 3.— za pol leta . . . 6.— za vse leto . . . 12.— Naročnine je plačevati naprej na naravnem kreditu priložene naročnine se uprava ne izplača.

Poznanične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 20 nov. izven Trsta po 25 nov.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Javni shod

polit. društva „Edinost“ dne 8. novembra 1896.
v Lonjelu.

Lonjer menda še ni videl tacega sestanka. Valic slabemu vremenu zbral se je toliko udeležnikov, da so bili veliko pretesni prostori v gostilni Čokovi. V veliko zadodčenje mora biti političnemu društvu „Edinost“, videčemu, kako častno se letos odzivljajo povabilom na javne shode. To zanimanje je v veliko tolažbo skrbecemu rodoljubu, kajti naj si bodo že hipni vspehi politične borbe taki ali taki, naj tudi za hip triumfuje nasprotnik tu in tam, in, ako nam je tudi usojeno, da budem še nekoliko časa morali nositi težo sedanjih žalostnih odnosa: sedanji shodi pa nam utrjajo vsaj to blažilno zavest, da je še zdravega jedra v naši okolici! Jedra smo rekli, ker vidimo povsodi, da vse ono, kar si je ohranilo le kolikaj gospodarske samostojnosti, je še naše! In ker je tako, smemo gojiti nado, da se okolo tega jedra polagoma zopet zbere tudi ostalo ljudstvo. A še nekaj opažamo, kar pozdravljamo iskreno zadovoljnostjo: tudi oni okoličani, ki so v nasprotnem taboru, so večinoma zgubili mnogo na svoji srditosti, tako, da ni več tistih odurnih prizorov kakor nekdaj. Kdo se ne spominja, kaka razjarjenost je bila ravno v II. okraju o volitvah pred 6 leti in — dasi v manji meri — tudi pred 3 leti? A kakó je bilo predvčerajšnjem v Lonjelu? Ne govorili bi resnice, ako bi trdili, da so bili že vsi zborovalci na naši strani, zlasti gledé resolucije za okrajno glavarstvo; ali nisi je čul žaljive besede ali srđitega nasprotovanja in protestovanja, marveč so ljudje na lepem prosili pojasnil e tem in onem. Razpravljalo se je mirno in stvarno in po takem pametnem razgovoru bile so resolucije vsprejete soglasno. Po vsej pravici je torej reklo gosp. predsednik Mandić v svojem zaključnem govoru, da Lenjerci so se pokazali trezne in razsodne može in jim čestital na uzornem vedenju. Naša želja je le: tako bodi povsodi in videli budem, da kmalu izgine mnogokatero nesporazum-

ljenje med okoličani. Kakor hitro pa se zbirajo pojmi, — o tem smo uverjeni — zbere se zopet ogromna večina okoličanov — pod jedno samo zastavo — pod zastavo ljubezni do svojega rodu in svoje zemlje.

Še jeden značilen moment treba navesti o shodu v Lonjelu. Politično oblast je zastopal magistratni komisar, a povedati moramo — na veliko začudenje gosp. Vidussa na Presek —, da se isti ni niti z jedno besedo utikal v razpravo, da je bilo čuti tudi rezke kritike o upravi na magistratu. Mož se je držal predpisov, veljavnih za vladne zastopnike, in mi smo se držali mej dovoljene kritike. Tako smo bili zadovoljnimi in on menda — tudi!

Predsednik Mandić je otvoril zborovanje ob 3½ uri popol. Pozdravil je zborovalce v imenu političnega društva „Edinost“ ter jih zahvalil na res častni udeležbi. Na to je predstavil zastopnika politične oblasti, g. komisarja Moro, in poslanca Vatovca in Dollenza. Poslednja so pozdravili zborovalci živio-klici.

Omenivši, da je bila lepa udeležba na vseh shodih dosedanjih ter da so se povsodi soglasno vsprejele predložene resolucije, rekel je g. predsednik, da tudi na današnjem shodu je jako važna resolucija radi osnutja okrajnega glavarstva. Danes imamo tu zastopnika slavnega mestnega magistrata. Ker pa bržkone ne budem imeli danes toliko svobode, kakor pod slavno policijo, presi govornik zborovalce, naj razpravljajo mirno in trezno, da nas ne razpuste in da dokažemo, da smo omikanji ljudje, ki umejo odločno in dostojno zastopati svojo stvar.

O prvi točki, o resoluciji za osnutje okrajnega glavarstva, je prvi govoril g. dr. Gustav Grigorin. Pojašnjeval je bitstvo samosvojega in premeščenega delokroga občin in je posebno povdral važnejša opravila prenešenega delokroga. Povdral je, da Lenjerci morejo biti ponosni, da je ravno iz njih srede padla iskrica za sedanje gibanje. Ideja osnutja okrajnega glavarstva za okolico sicer ni nova, ali iskrico

Lovra je popala buda vročica. Čelo mu je gorelo kakor razbeljeno železo. Žila mu je bila hitreja nego blisk.

„Pojdite po doktorja“, je ukazal oče. Prišel je doktor, to je, kmečki ranocelnik. A koliko zna takov človek? Ničesar ni videl skozi debele načnike. In Bogu bodi hvala na njegovi slepoti, sicer Lovro ne bi bil ostal živ.

„Gospod doktor“, je reklo starec ostre, „pažite, da mi sin ne pogine“. Kmečki Eškulap je izbrbljal, brisaje si načnike z modrim robcem, nekoliko latinskih neumnostij, odredil, da bolnik ne sme vina pit, utaknil svoj trdi tolar v žep ter odšel.

Bolezen je pritisnila huje. Morali so držati mladeniča, in še kako, da jim ni skočil iz postelje. Vsa živa duša Lovrova kakor da je hotela razpočeti, tako je besnel in jokal, kakor dete. Starki so noži parali srce, oče pa je bil nem, kakor kamnen. Mladenič je bil blesti. Črna halja ga je delala zbesnelega, postajala je črna in črna, sedaj pa sedaj uduši Lovru srce. „Zraka, zraka! je zakričal bolnik. In počila je halja. Bilo mu je laglje. Postal je orlom; rastla so mu krila, zlata velika krila. Čuj, kako šume! On leti, leti daleč, visoko! Kaj vidim? Piramide sredi pustne Sahare!

„Lovro, kako je?“ vprašal je stari pripomnivši se nad sina.

„Hudo, oče!“, je odgovoril sin in zaprl oči.

„Potripi sinko“, šepnil je stari, „bode že bolje.“

Oglas se računa po tarifu v potku; za nadlove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsegava navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodb.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne prejemajo. Rokopisi se ne vrnajo.

Njegodino, reklamacije in oglase spremljajo upravništvo ulica Molino pričelo h. št. 3. II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprtia reklama sije se proste poštine.

„Edinost je moč!“

je podnetil na letošnjem občnem zbornu „Edinost“ korenika iz Lonjera, gosp. M. Pečar, posestnik in poštenjak v tej vasi. Na to pa smo bili pripravljeni, da nasprotniki zasnujejo protiagitacijo. Ali, kar trde oni, to je naravnost smedno. Mi ne mislimo na tako ločitev okolice od mesta, ker tako ločitev sedaj ni mogoča. Tu treba razločevati: Trst in okolica sestavljata jedno deželo, zato je okolica združena s Trstom kakor del dežele. In ako bi tudi okolica imela svojo lastno upravo, bila bi še vedno združena s Trstom, ker Trst in okolica sestavljata deželo. Poglejmo v Sežano. Sežana ima svoje županstvo, ki je podrejeno c. kr. okrajnemu glavarstvu; ali pa morda radi tega Sežana ne spada v deželo goriško?! Torej vidite, da celo tedaj, ako bi okolica imela svoje lastne, samostojne župane, bila bi še vedno spojena s Trstom. Ali mi tega niti ne zahtevamo. Mi hočemo le, da okolica ne bude uživala le „milosti“, ampak svoja prava. Zato vas prosim, da nikdo ne sede na limanico onim, ki vas strašijo, da pridete „pod Sežano“, opozarjam vas, da so ta žuganja popolnoma prazna, pozivljam vas, da pokažete vrata vsakemu takemu agitatorju. Prepričan sem, da tudi vi — kakor se je to zgodilo na Proseku in pri sv. Ivanu — soglasno vsprejmete resolucijo, ki vam jo predloži politično društvo „Edinost“.

(Pride še.)

Voditelji katoliške stranke v Trstu??

Iz Istre dne 3. nov.
 Strah je sicer, po starem pugovoru, dobra reč, ali vselej tudi ne. Nasproti ima včasih zelo slabe posledice, mej drugimi tudi takrat, kadar se katoliški kristijan boji očitno pokazati svoje katoliško preprčanje, — vsaj jaz tako mislim. Ne vem pa, da li se nekateri italijanski duhovni v Trstu tudi teh mislj! Jaz bi dvomil. Naj mi gospodje „Amico-vi“ — ker te mislim — oproste, da se že v tretje bavim žnjimi in da jim posvečam ves današnji članek. Ali, ni drugače! Prepričan sem namreč, da so oni naši politični nasprotniki iz samega,

A tam? Carigrad se dviga iz morja kakor labud? Ali vidiš ono lepo devojko pod senco lavorike? A ona! Angelj! Malvina, divna, krasna! Ha, ha, ha! Glej, glej! Na rvici se obrača! Punčica! Lesena, pisana punica! Skoči, skoči! In rastla so mu krila! Sedaj se dotakne solnce! O joj! Nebeška strela je tresnila v orlove krilo — — — !

Na pol mrtev zrušil se je mladenič na posteljo. Sedaj ni trebalo več, da bi ga držali. Dremal je slabotno, toliko da je dihal. Ali hvala Bogu! Šest dni komaj da je živel Lovro. Življenje mu je bilo svečica, s katero se poigrava vetrč. Okreval je pomalo. Roke ni mogel niti premakniti. Komaj da je pregovoril dve tri besede na dan. Kmečki doktor je bobnal po svetu, da je rešil človeka. Imej svoje rešenje, misil si je oče.

Nekega lepega popoludne je sel stari poleg sina:

„Lovro! Ali ti je bolje?“

„Nekoliko, oče.“

„Govoriti mi je s teboj. Je-lis dovolj močan, da me bodeš mogel poslušati?“

„Govorite oče.“

„Ti pojdeš v veliko šolo na cesarski Dunaj“. Bolnik je odprl oči.

(Pride še.)

golega strahu pred tržaškimi framsioni in irendisti, kar je vse jedno. Povemo dosti, ako rečemo, da je tržaški magistrat prenapolnjen framsionov. Kdor pa pozna razmere v Trstu in moč magistratovo tudi v nekaterih cerkvenih zadavah, me razume.

Za tržaške katoličane, da, za ves katoliški svet vse Primorske, veleznamenita dneva, 20. in 27. september sta nam slovesna priča, da katoličanstvo v Trstu še ni pokopano, tako nam zatrjuje sam „l' Amico“, in tako tudi mi trdimo. Vprašanje pa je, kdo pa se je udeleževal vseh teh slovesnosti; morda samo tržaški, oziroma katoličani italijanske narodnosti? Tega nam „Amico“ ne pové, ampak trdi na kratko, da katoliki v Trstu še živé. Res je to, res; ali ravno pri tej trditvi moral se je gospod dopisnik članka „20. settembre 1896.“ št. 41. spomniti nehoté, da so k tem slovesnostim skoro največ pripomogli ravno tisti katoliki, katere je pred časom morda ravno tisti dopisnik ometaval s hribovci. — Hotel je reči, kar je v Trstu slovenskega, prišlo je dol s hribom, s trebuhom za kruhom. — Ali v imenovanem članku „20. settembre 1896“ ne omenja niti katolikov slovenskih, niti italijanskih, ampak takrat so bili pri teh slovesnostih sploh katoliki. — Dobro, ko bi gospodje vedno tako pisali, kdo bi jim mogel kaj očitati! Ali ravno ta dopis se ne strinja z vedenjem gospodov Amico-vih prilikom teh slavnosti.

Predno so bile one slovesnosti, izjavil je velik „Amico-v“ prijatelj — ki bode znali brati tudi moj članek, ker zna dobro slovensko —: „sarà una festa schiettamente italiana“. — Ali ravno ta izjava se ne strinja s člankom „20. settembre 1896“. — Zakaj je pa ta članek tako prisiljeno objektivno pisan? Resnico na dan, gospodje! Ko bi pisali resnico, da se je teh slovesnostij udeležilo vsaj dve tretjini Slovanov, gorje nam! magistrat tržaški bi bil to zapisal v črno knjigo! Ako bi pa trdili, da je bila slovesnost „schiettamente italiana“, bi očitno lagali. — Strah, kaj ne, je bil tudi tedaj — za vas dobra stvar!

Te besede, ker so že očitne, so tudi velik nezmisel. Nezmisel bi bilo trditi, da je bila v čast Matere Božje prirejena kaka slovesnost, bodisi izključljivo italijanska, bodisi slovenska itd. —, ampak mi mislimo, da jednaka slovesnost ne more biti drugačna, ko samo katolička. — In vendar se je gospod „Amico-v“ prijatelj, na pol Italijan, spozabil tako daleč, seveda v svojem srdu do Slovanov, ter izustil one, kako nepremišljene besede. — Neki drugi še višji gospod se je baje jako arđil in jezik, da je nekdo pred cerkvijo sv. Justa ob prilikli slovesnosti prodajal podobe s slovenskim tekstrom. — No, gospodje so hoteli vsej slovesnosti dati pečat italijanski, ker drugače bi se zamerili framsonom na magistratu!

Ali so ti gospodje z zmešanimi pojmi sposobni biti voditelji katoličke stranke v Trstu? Za sedaj z lahko vestjo rečemo, da ne; s takim početjem in pisarenjem gotovo ne! Vendar bi lahko bili. Zato jim je bila dana najlepša prilika ravno ob tržaških slovesnostih meseca septembra. O tej priliki se je katoličanstvo nekako ločilo od framsanske klike, pokazalo se je v megli, kako močna bi bila lahko katolička stranka v Trstu. Žali Bog pa! v sredi mej obema je nekaj zmanjkalo — voditeljev katoličke stranke ni bilo. Res, katoliki v Trstu še žive, ali brez voditeljev. Ljudstvo brez voditeljev se poizgublja tudi v Trstu. V Trstu manjka kakega Luegerja — tako nekako se je neki gospod izrazil v svoji propovedi koncem leta 1895.

Ako pa hočojo navidezni voditelji krščanske stranke v Trstu nastopiti res kakor pravi voditelji te stranke, morajo popolnoma premeniti svojo taktiko.

Prva stvar, katero bi morali odložiti, je sovraštvo do Slovanov. Brez Slovanov je nemogoča kaka katolička stranka v Trstu. Zapomnijo naj si dobro, da velik del pravih katoličanov v Trstu, ako ne polovica, je Slovanov. Slovani v Trstu so organizovani. Toda ravno tisti gospodje, ki se štejejo voditeljem katoličanov, hočojo poznati Slovanov. Vendar, kdo je res slavil katoličke slovesnosti dne 20. in 27. septembra? Kdo je pravično in objektivno brez sovraštva pisal o slovesnosti odprtja Dantjevega spomenika v Tridentu? Gospodje, ta slovesnost je bila schiettamente masonica, ir-

edenstica! In ravno to slovesnost ste vi proslavljali do neba, članek „20. settembre 1896“ je pa bil tako mrzel, hladen. Seveda, napasti bi morali tiste, katerih se bojite.

In vi hočete biti se katoličani, in celonjihovi voditelji! Tako ne pride te daleč! Če pa ste bili tako kratkovidni, da niste preje opazili, kam meri slavnost Dantjevega ravno v Tridentu, — česar pa ne verjamemo, — tedaj odložite političko pero, niste še za to, učite se še!

Dalje bi morali voditelji katoličanov v Trstu stopiti v brezobzirno opozicijo zoper liberalno, recte židovsko-framsonsko stranko tržaško. Ta stranka ima seveda svoj sedež na tržaškem magistratu. Toda ravno to je našim gospodom tako težko. Magistrat je mogočen, nam lahko škoduje! Kje in kako, vi dobro veste. — Ali ravno ta strah pred vsegamogočnostjo magistratovo je prazen strah. — V Trstu je mnogo dobrih Italijanov, poštenih katoličanov. Ko bi videli le-ti, da se kdo zanima in poteguje za nje, hitro bi se zganili, in kmalu bi ravno vi, gospodje, lahko napravili v Trstu močno krščansko stranko, ki bi nastopal vedno bolj zmagonosno, s katero bi moral tudi računati framsonski magistrat. Menda bi vas podpirala tudi vlada, ako bi gojili med ljudstvom strogo dinastični čut, in čut pravičnosti do drugih narodnosti! — In jaz mislim, da bi se vam radi pridružili tudi Slovani, ako bi se jim skazali vseskozi pravične, — Ne smemo se torej čuditi, da se vlada v Trstu ne zgane. Kako, saj se nima naslanjati na koga drugega, ki bi bil dosti močan, da bi z uspehom nastopil proti framsonski klike. Slovanov nočejo, ali se jih pa boje, a zraven tega so tudi po svojem številu preslabi. Katoličanski Italijani so pak brez voditeljev. Toda ne — saj imajo voditelje, ali ti quasi-voditelji trobijo s framsosko klico v isti rog. Dokaz temu je proslavljenje Dantjeve slavnosti v Tridentu. Pa gospodje se bomo še vidili glede te framsanske irredentistične slavnosti!

Župnik v Istri.
(Po „Slovencu“)

Političke vesti.

V TRSTU, dan 9. novembra 1896.

Kompromis v veleposestvu Dolnje Avstrije se je razbil. Skupščina, snidša se minole sobote na Dunaju, je 26 proti 18 glasovom odklonila kompromis. Tako se je sestavila samo liberalna lista. Čitateljem je znano, da da bode v prihodnjem dež. zboru Dolnje Avstrije velika večina na strani protoliberalcev. In da je došlo do kompromisa, imeli bi poslednji celo dvetretjinsko večino.

Vrenje v Stari Srbiji. V Belegogradu izhajači list „Glas Bosno-hercegovaca“ (glasilo izseljencev iz Bosne in Hercegovine) zatrjuje, da mnogoštevilni agenti neke velesile (?) trošijo mnogo zlata med ljudstvo v Stari Srbiji, Novem Bazarju in Albaniji, hoté pripraviti ustajo za prihodnjo spomlad. — O isti stvari javljajo s Cetinj resnobniških dogodkov. Zatrjuje se namreč, da se je pojavila živahnagativacija med mohamedanskim prebivalstvom sanžalikata Novi Bazar. Mnogoštevilne oborožene čete se pripravljajo na akcijo, kateri ni možne določiti narave v naprej, toda, ki bode gotovo na škodo kristijanskemu prebivalstvu. Govori se, da je vojaško poveljstvo v Sarajevem oddiilo, da je v Višegrad, Čajnico, Gorazdo in Zvornik poslati naglo par bataljonov peščev v pomoč ter da je ojačiti vojaški kordon ob meji Novibazarja.

Po povratku carja Nikolaja II. v Rusijo. Vse rusko časopisje piše refleksije o potovanju ruskega carja na Dunaj, Vratislavo in Pariz. Car se je sicer pomudil tudi na danskem in angleškem dvoru, toda o tem je uverjeno javno menenje, da so ga tjakaj vedle le rodbinske vezi. Toda Dunaj, Vratislava in Pariz so bile tri značilne stacije za sedanje razmerje med evropskimi velesilami. „St. Petersburger Zeitung“ piše n. pr.: „Takega carskega potovanja, kakoršno je bilo to, završeno ravnokar, še ni zabeležila zgodbina. Naš gospodar in car ni vedel le najsjajnejih in največih pridobitev zapadne kulture, ampak skazovala sta se mu spoštovanje in čast, kakoršnega Evropa še nikoli ni skazovala tujim vladarjem. A kaj je vzbujalo toliko odusevlenje, kakoršno je bilo povsodi in to ne samo pri vladarjih in vladah, ampak tudi v narodih, in posebno na Francozkom? Vzrok

temu nista bila samo strašna moč in sila ruskega carstva, ki se osredotočujeta v samodržcu; ne samo osebni čar dobrute in ljubezljivosti mladih soprogov carskih, temveč tudi visoki dar, ki ga je ruski car donesel vsakomur, kamor je došel: zaupanje v mir, sigurnost mira, ki jo je podal carjev obisk. Zares dragocen dar za zapadne narode, ječe pod orožjem in trpeče na vzajemnem nezaupaju“.

Res je tako, kakor pravi peterburški list. Kako so se vendar premenili časi! Do nedavno smo bili navajeni, da se nam je slikalo Rusija kakor oni živelj v evropskem življenju, ki neprestane vznemirja evropski mir. Rusija je bila, ne, samo trdili so tako, da samo Rusija je tisti nemirni, ne-spravljivi, nasilni sosed, ki ne da mirno živet svojim sosedom! Rusija je bila element vznemirjenja in skrbi Evropi... In danes? Potihnilo so kleverte; ne le to: vsa Evropa obrača pogled svoj v Peterburg v uverjenju, da je tam trden steber mira in dva ruska carja, unarli oče Aleksander III in vladajoči sin Nikolaj II, se proslavlja kakor viteza miru, dobrotnika Evrope! Tako je tudi to epohalno potovanje Nikola II povito v glorio in sjaj, odkrite iskrene ljubezni do miru in danes ne odreka nikdo več Rusiji značaja velike širiteljice kulture od jednega dela sveta do drugega. Danes Rusija ni več strašilo političkim otrokom in na mesto strahu je stopilo — zaupanje in spoštovanje. Dogodki o potovanju carja Nikolaja so bili le vredni pojav velikanskega preobrata, izvravšega se v sreči Evrope v sodbi o Rusiji in nje nalogi.

Različne vesti.

341 volilnih reklamacij vložili so včeraj gg. odvetniki dr. Gregorin, dr. Pretner in dr. Ribač proti volilnim listam za predstoječe volitve. Zapisnikar na magistratu ni hotel sprejeti slovenskih reklamacij, pač pa je bil pripravljen vzeti vse reklamacije na zapisnik, seveda v italijanskem jeziku. Ker so se usugatelji temu protivili, ni sprejel zapisnikar predloženih reklamacij. Kakor pred tremi leti uročile so se reklamacije magistratu s pomočjo visokega namestništva. Reklamacij bilo je za mesto okolo 120, a za okolico okolo 220. Slavni magistrat hotel je sè svojim protizakonitim postopanjem preprečiti, da bi „oskrunjeval“ slovenske uloge mestni arhiv, a — pogorel je temeljito! Kot zanimivost povedati nam je, do je bilo očetovstvo g. Ivana viteza Nabergoja krivo naznačeno v volilnih listah, vsled česar je moral isti reklamirati popravo.

Kandidatura viteza Bujattija in „Il Piccolo“. Židovsko-liberalnemu življu ni po volji, da hoté Slovenci glasovati za viteza Bujattija, češ, Italijanu ni treba slovenskih glassv. Vse to spletkanje pa nima drugega namena, nego podpirati kandidaturo Maranija, kar „Piccolo“ sam priznava najivno. Pravi: „Glasilo goriških Slovencev, „Soča“, izjavilo se je odkrito za viteza Bujattija. Ni pa dvomiti, da vitez Bujatti dade javno razglasiti, da odklanja glasove Slovencev, kajti, ako tega ne storiti, bilo bi, kakor da jih je iskal, a vsi poznajo Slovence, in vedo, da ne darujejo nikdar nikomur ničesar in da ne dajejo nego takrat, kadar so gočovi, da dobé. Ako bi bil vitez Bujatti izvoljen vsled glasovanja Slovencev, bila bi to za njega neprijetna stvar, kajti ti glasovi bi mu natvezili dolžnost podpirati, ali vsaj ne ustavljati se vsem zahtevam sovražnikov Italijanov don Gregorčiča, Coroninija in drugih. Besede „Soče“ v prid Bujattiju so napravile v Gorici odločilen utis. Celo oni, ki iz malomarnosti, zbor trme ali vsled katerega drugega vzroka niso nameravali iti na volišče, pojdejo sedaj, kajti, kakor pravijo, sedaj je moralna dolžnost Italijanov, da podpirajo kandidata, nasprotnega Slovencem. Kandidatura Maranijeva je pridobila vsled tega novih tal“.

No, mi menimo, da stvar ni baš tako kakor jo slika „Piccolo“, kajti Furlani so menda toliko pametni, da izvolijo poslanca sebi, ne pa zbesneli goriški kliki. Tudi tega ne verujemo, da bi izgled goriških advokatov kaj posebno uplival na Furlane. Saj je ravno naša ultralaška politika, neprestano iščoča najdirektnejih zvez z Italijo, največ pripomogla do tega, da se je skoro popolnoma pretregala vez med Furlanijo in Gorico in da skoro nikake gospodarske koristi ne vežejo več Furlanov na to mesto. Kdor se hoče prepričati o tem, naj

le gre v Gorico, kadar je tržni dan. Tržni dnevi goriški so malone popolnoma pozabili na Furlane in nago dejstvo je, da te tržne dni vzdržuje in oživlja le slovensko ljudstvo. Ob tržnih dneh je Gorica popolnoma slovensko mesto. Tok gospodarskih koristi Furlani se je odvrnil popolnoma od mesta goriškega in Furlani morejo najti sobojevnikov za svoje gospodarske potrebe le na deželi, torej med Slovenci. Furlani bi bili torej sovražniki sami sebi, ako bi se podrejali poveljem goriških Židov in odvetnikov. Zato menimo, da jim ne imponuje ni malo vsa ta zaletavanja „Piccolova“. „Piccol“ je seveda lahko. Kaj so njemu gospodarske koristi dežele? Njemu je le do italijanske propagande, njemu je le do tega, da se neti grd proti Slovencem. A tako nepatriotična, trdorčna in nelojalna politika ima svoje središče uprav v sredi goriške klike. Zato in le zato se „Piccolo“ poganja za Maranija. — Stvar pa je zelo poučna tudi za grofa Badenija. Dogodki ob tej volitvi mu kažejo debelim prstom na one, ki žele miru, in tako tudi na one, ki ne hote miru. Slovenci so ravno sedaj podali najsjajnejši dokaz o svoji miroljubnosti. Pozabili so, da je Bujatti Italijan, hoteč, da bi prišlo do sprave vsaj na gospodarskem polju. In kako delajo Italijanski srditeži! Sami hvalijo vit. Bujattija in mu pripoznavajo vse sposobnosti za poslanca. Vendar rote svoje verne, naj ne dajo glasov temu kandidatu. Zakaj? Ali je morda Bujatti storil kakve obljuhe Slovencem? Ne, saj povarjajo Italijani sami, da ni dvomiti na italijansko-narodnem mišljenju tega moža! Torej? Zakaj ne bi smel biti izvoljen? Jedini razlog temu je ta, da hočejo tudi Slovenci glasovati zanj! Iz tega sledi, da goriški advokatje hočejo miru in da hočejo, da bodi večno klanje med obema narodnostima! Ako bi bila Bujattijeva kandidatura posledica kakega kompromisa, ki bi vezal kandidata na to ali ono stran, potem bi na vse zadnje umeli tudi mi ta odpor goriških srditežev; ali Bujatti se ni vezal nasproti Slovencem in Slovenci ne zahtevajo ničesar od njega. In vendar taka tesnost. Slovenci oddajo svoje glasove za Bujattija, ker je le-ta mirnejšega temperamenta in ker žele, da bi boji v deželi zadobili manje odurne in bolj stvarnih oblik. To hočejo Slovenci in menimo, da jim noben človek ne more odrekati priznanja in simpatije! Grofu Badeniju sedaj ni težka sodba v nas in o italijanskih srditežih.

Ubogi okoličani. Iz gornje okolice nam pišejo: Odmevi narodnega shoda, ki se je obdržaval na Prosek u dne 24. oktobra t. l., se že pojavljajo. Kako hudo stori našim nasprotnikom vsako zborovanje, vsaki shod, vsaka veselica in sploh vse, kar se tiče narodno-gospodarske stvari, pokazali so že večkrat na razne načine.

Pri odhodu z shoda na Prosek zapela so zbirana pevska društva par pesmi na meji mej Kontoveljem in Prosekom. Tako petje je privabilo v tamošnji gostilni nahajajočega se Kontoveljca, katerega je tako navdušilo lepo slovensko petje, da je vskliknil „živio narod slovenski!“ Ali revez ni slutil, kaj si je nakopal s tem.

Drugo jutro, v ponedeljek, šel je omenjeni Kontoveljec, nič hudega sluté, na svoje delo, ni pa še utegnil dobro prijeti za orodje, ko se mu je približal delovodja ter mu hladno ukazal: „Vzemite orodje in idite!“

Na vprašanje, zakaj ga pošilja z dela, oni siromak niti odgovora ni dobil.

Tudi nekega družega mladeniča, ki je bil v pevskem društvu „Danica“, so zagnali z dela. Še par drugih so odposlali z dela, ker so se udeležili zborovanja na Prosek.

Kako se morete tako spozabljati, vprašal bi vas delavce, da se držnete na zborovanja, da se držete upiti „živio Slovenci“? Res je, da ste na slovenski zemlji, na kateri Vas je redila mati — slovenska, na tisti zemlji, na kateri so preživelvi vaši očetje in pradedje; ne mojte pa misliti, da ste na svoji zemlji, kajti stavil bi, da bi se onemu delavcu ne zgodilo nič hudega, ako bi „bil vskliknil: „Viva Italia!“. Par klofut bi bil utegnil res dobiti od tamo navzočih, pa kaj je par klofut, ko bi drugi dan gotovo dobil priznanje in pohvalo za to . . . in morda lepo službico.

Neki tujec, priatelj mi, ki pa ni poznal naših razmer, vprašal me je, kdo da je ta delodajalec, ki zamore tako kaznovati ali plačevati svoje delavce. Je-li kak posameznik? Je-li kako

akcijsko društvo? Naj si bode ta ali oni, rekeli je tujec, dotičnik mora biti grozen nasprotnik Slovencev. Jaz pa sem pojasnil tujcu: „Prijatelj, ne samo nas Slovencev, sovražnik je celo dinastije avstrijske. To delodajalec hrepeni in želi, da bi se vsaj vsa Adrija priklopila strganemu laškemu čevalju. Ali si me razumel, priatelj?“

„Kdo pa vendar more biti ta?“ vprašal je nadalje radovedni tujec. „Če hočeš znati, povem ti na tihu, pa ne smeš nikomur praviti o tem.“

„Ne črhaem nikomur“, je obljubil tujec na to. Nagnil sem se k prijatelju tujcu ter mu šepnil na uho: „To je ona naša mestna gospodovalna gospoda in vsi njih organi.“

A priatelj se je čudil. „Kako je to mogoče, ali ni višega gospodarja nad to gospodo? Saj se morajo vendar tudi oni pokoriti višjim odredbam?“ Nisem ga dobro razumel; ponoviti je moral vprašanje, na kar sem mu odgovoril, da res ne vem, če sploh more še kdo kaj ukazati tej gospodi.

Na te moje besede se je priatelj prikel za glavo ter odšel: je na pol mrmarje in smehlja se. Mislil sem in tuhtal o stvari, kako da je mogoče, da radi takih malenkostij odpuščajo ljudi z dela. Ubogi revež-trpin, ki si porabil vso svojo moč, ki si delal leta in leta in ki imaš, če treba, doma ženo boluo in 3, 4 ali tudi več otrok, ne zmožnih, da bi si sami služili kruh, kaj hočeš storiti? Ničesar? Ali bodež gledal mirno, kako tvoji otroci stradajo? Ali naj tvoja žena umre same bēde? Kaj misliš na to? Kak odgovor daš? . . . Bodež molčal? . . . Zapodili so te z dela, ker si se udal nedolžnemu veselju ob zvokih narodne pesmi, tiste pesmi, katero te je učila tvoja mati.

Ne smeš se veseliti, ne, podjarmljen moraš ostati. Ne smeš se zganiti, ne smeš govoriti v svojem materinem jeziku! Posluževati se moraš tistega jezika, katerega ljubijo tvoji gospodarji; ljubiti in poveličevati moraš in smeš le domovino svojih gospodov. Tudi če nisi plačan dobro, ali delati moraš in pokoriti se.

Plačevati moraš davke, svoje sinove pošiljati v vojake. In če pride do vojake? Proti kateremu bi se bojevali ti sinovi? Težko ti je dati odgovora na to vprašanje, kaj ne? Res se to vprašanje ne da razmotriti tako z lepa. Ker se pa mi ne ljubi beliti si glave s tem, pustimo je za drugokrat.

Sicer pa sam ne vem, kam gremo, še manje pa, kam pridemo? Prav rad vedel bi to

R a d o v e d n e ž.

S Prosekem nam pišejo: V nedeljo dne 1. t. m. so sedeli domači fantje v gostilni pri Klampferju. Proti 11. uri zvečer je prišel za njimi v gostilno naš slavni capovilla in compagnia. Peseli so v prvi sobi. Kmalu je ta družba odprla svoja — grla in začela peti „Viva Alegieri!“, v drugi sobi pa je donela pesem „Hej Slovani“. Ko je ta družba nebotijetrebno čula našo milo pesem, začela je sikitati in rjoveti „Lasse pur“ Našim fantom se je vendar preveč zdelo to izzivanje in ker so se bali, da bi jih oni drugi napadli, ustal je jeden naših fantov in šel stvar prijavit žendarmeriji. Med tem časom pa, ko je ta klical žendarme, prišel je k mizi naših fantov poljski čuvaj, ter jih začel poditi domov. Ti so mu odgovorili mirno: „Kadar nam gospodar ukaže, odidemo, vi pa nimate pravice nas poditi, dokler ste tudi Viti in vaša družba“. Na te besede je priskočil capovilla, vzel stolico v roke in začel udrihati po enem ter ga porušil na tla. Kmalu potem je prišel c. k. žendar, ki je razpršil razgrajače. V ponedeljek na vse zgodaj je šel capovilla iskat fanta, ker mu je stvar smrdela. Hodil je zmiraj za njim in nagovarjal ga, da ne bi tožil, kar se mu je tudi posrečilo, ker so od vseh strani pritisniki na fanta in ga strašili. Plačal mu je 16 litrov vina in 8 porcij rib in se pisje še zdaj nadaljuje.

Gospod capovilla misli, da je stvar končana, pa za takrat se var, ker c. k. žendarmerija je že obvestila dotično oblast, katera kmalo pokliče razgrajača na odgovor.

Zdaj pa vprašamo: kaj delata capovilla in poljski čuvaj v gostilni po 11. uri zvečer. Mesto da bi gledala, da se zaprejo gostilne ob tej uri, hodita sama razsajat.

Na Prosek u imamo res lep red. Neki naš nasprotnik se je izrazil nekdaj: „šon bon de molar pugni“, capovilla pa izvaja praktično to načelo, on udriha s stolico in tepta z nogami. Vi-

deant eonsules. (Glejte, glejte: saj so imeli skoro prav tržaški listi, ki so trdili, da na Prosek bi trebalo več žandarmov. Vprašamo pa je le — za koga?!! Op. uredništva.)

Nekaj o liberalnem naziranju znanega gosp. Vidusso. V nedeljo dne 1. t. m. razobesil je gosp. Vekoslav Goriup na svojem dvorišču slovensko zastavo in zraven 2 metra črno-rumenega traka, kar zadostuje. Kmalu potem je prišel capovilla k gosp. Goriupu in mu velel: „Gosp. komisar Vidusso je ukazal, da koj odstranite slovensko zastavo.“ Za takrat je ni pogodil naš capovilla. Za odgovor je bil: „Ako mi prinesite od gosp. Vidusso prepoved, pisano seveda v mojem jeziku, dam koj odstraniti zastavo, drugač pa odstranite jo sami, a videli se boderemo na nekem drugem mestu.“ Čez pol ure je prišel zopet g. capovilla, ali odšel je prav z istim odgovorom kakor prej, in zastava je vihrala do noči in od zdaj naprej vihrala bode vsako nedeljo.

In še ni piazna torba. Pred tednom odstranil je slavni mestni magistrat 4 okoličane z dela na tlaku, ne da bi vedeli vzroka temu.

Eden izmed njih pa si ni dal miru, dokler ni zvedel zakaj je odstavljen. Koj tisti dan, ko je bil odstavljen, hodil je od Judeža do Kajfeža, pa zaman: nobeden mu ni hotel povedati vzroka. Drugi dan se je vrnil in začel zopet letati. Ker so vedeli, da jih ne pusti v miru, povedal mu je neki inženir, da je odstavljen zato, ker se je udeležil shoda na Prosek. Delavec mu je odgovoril: „Zdaj sem zadovoljen, ker vem vzrok, in dodal je še: „Rajši ko bi krenil na drugo pot, pojdem na pomol sv. Karla in se vržem v morje.“ Tu imate izgled poštenja vai vi odpadniki! Dan vstajenja se bliža! (Čast temu značajniku! Klobuk z glave pred takim poštenjakom. Še je značajev po naši okolici! Op. ur.) Nebodigatreba.

O postopanju načelnika Vidusso na shodu pol. društva „Edinost“ in o raznih činih tega gospoda so interpelovali v poslanski zbornici poslanci Nabergoj in tovariši. Precej obširno in dobro zasojeno interpelacijo prinesemo v nočojšnjem večernem izdanju. Priporočamo to interpelacijo g. Vidusso v pazno čitanje.

Mestni svet tržaški je imel dne 7. t. m. nejavno sej. V isti je imenoval nekatere občinske služnike, podelil pristojnost v občino tržaško, podaljšal nekaj mirovin in slednjič rešil razne prošnje.

Strašila na borzi. Predvčerajšnjem so nekateri spretni agenti na borzi v Rimu širili Italiji neugodnih vestij ter provzročili s tem, da so italijanske vrednosti naglooma padle, katero okolnost so dotičniki izkoristili jako dobičkonosno. Razglasili so namreč, da so pričela med Italijo in Rusijo pogajanja v ta namen, da Italija odstopi Eritrejo Rusiji (!), nadalje da Francoska zasede Tunis, Italija pa da dobije nalogo zasesi Tripolit (!). Kakor poročajo iz Rima, je v istih trenotkih, ko so italijanske vrednosti padale rapidno, jeden sam borzni agent pokupil vse papirje, katerih so se hoteli iznebiti strašljivci ter nakopičil v svojih rokah gotovo za 6 milijonov vrednosti. Ta manevr je dal seveda lepega dobička, ko so cene zopet narasle na normalno stopinjo. Ista igra se je vršila na borzah v Genovi, Neaplju, Milenu in Parizu.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 25. do 31. min. m. rodilo se je v področju tržaške mestne občine 76 zakonskih otrók (37 možkih, 39 ženskih) in 18 nezakonskih (5 možkih, 8 ženskih). Razven teh jih je bilo 7 mrtvorjenih. — V isti dobi je umrlo 73 oseb (41 možkih, 32 ženskih). — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 3 slučaje šopic, 1 sl. škrilatice, 2 sl. legarja, 11 sl. jetike, 8 sl. vnetja sopljih organov, 3 sl. kapi, 4 samomore, 1 umor itd.

Kužne bolezni v tržaški občini. V tednu od 31. min. do 7. tek. m., bilo je v področju tržaške mestne občine prijavljenih: 17 slučajev šopic, 3 sl. kózic, 10 sl. škrilatice, 24 sl. dávice in 4 sl. legárjeve mrzlice. Umrli sti 2 osebi za šopic, 2 za škrilatico in 1 za dávico.

Opozarjam na oglas „Mejnarodni panorama“ na četrti strani — serija tako zanimiva.

Izredna plodnost. Iz Zadra javljajo: Te dni je porodila soproga mladega Basilisca, uradnika na sodišču, že v drugič dvojčike ženskega spola. Srečni Basilisc postal je na ta način v treh letih

